

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 05.12.2002, sp. zn. 4 Tz 76/2002, ECLI:CZ:NS:2002:4.TZ.76.2002.1

Číslo: 49/2003

Právní věta:

I. Vyjádření poškozeného, že nárok na náhradu škody uplatňuje ve výši, která bude vyčíslena znalcem, nebo že se připojuje k trestnímu řízení ve smyslu § 43 tr. ř., nelze považovat za řádné uplatnění nároku na náhradu škody podle § 43 odst. 3 tr. ř.

II. Je v rozporu se zákonem (§ 314f odst. 1 písm. e/ tr. ř., § 228 odst. 1 tr. ř.), obsahuje-li trestní příkaz výrok o náhradě škody, aniž byl poškozeným nárok na její náhradu řádně uplatněn. V takovém případě je možno v řízení o stížnosti pro porušení zákona zrušit toliko výrok o náhradě škody, aniž by bylo nutno rušit celý trestní příkaz.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 05.12.2002

Spisová značka: 4 Tz 76/2002

Číslo rozhodnutí: 49

Číslo sešitu: 9

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Adhezní řízení, Řízení o stížnosti pro porušení zákona, Trestní příkaz

Předpisy: § 269 odst. 2 tr. ř.

§ 314e tr. ř.

§ 43 tr. ř.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud ke stížnosti pro porušení zákona, kterou podal ministr spravedlnosti ve prospěch obviněného R. K., zrušil trestní příkaz Okresního soudu v Českém Krumlově ze dne 31. 12. 2001, sp. zn. 2 T 390/2001, ve výroku o náhradě škody.

Z odůvodnění:

Samosoudce Okresního soudu v Českém Krumlově vydal dne 31. 12. 2001 trestní příkaz sp. zn. 2 T 390/2001, jímž uznal R. K. vinným trestným činem krádeže podle § 247 odst. 1 písm. e), odst. 2 tr. zák., jehož se dopustil tím, že v době nejméně od 1. 6. 2001 do 1. 7. 2001 v katastrálním území a obci L., svévolně a bez povolení vytěžil sám, popřípadě s dalšími osobami,

- na pozemcích parcelního čísla A a B nejméně 23,39 m³ dřeva ve skladbě 2 smrky, 10 borovic a 21 bříz, přičemž majiteli lesního pozemku obchodní společnosti I. A., s. r. o., se sídlem v Č. B., tak způsobil škodu ve výši nejméně 24 486 Kč,

- na pozemku parcelního čísla C nejméně 3 m³ dřeva ve skladbě 2 borovice, 3 smrky a 37 olší a majiteli pozemku České republiky, s právem hospodaření pro L. Č. R, s. p. se sídlem v H. K., tak způsobil škodu ve výši nejméně 900 Kč odcizením věcí a další škodu, představující náklady na zalesnění a zajištění kultury, ve výši 2492 Kč,

a to přesto, že trestním příkazem Okresního soudu v Českém Krumlově ze dne 23. 5. 2000, sp. zn. 3 T 138/2000, který nabyt právní moci dne 9. 6. 2000, byl odsouzen pro trestný čin krádeže podle § 247 odst. 1 písm. a) tr. zák. Za to mu byl uložen trest odnětí svobody v trvání jedenácti měsíců, pro jehož výkon byl podle § 39a odst. 2 písm. b) tr. zák. zařazen do věznice s dozorem.

Podle § 228 odst. 1 tr. ř. a § 314f odst. 1 písm. e) tr. ř. byl obviněný zavázán k povinnosti zaplatit na náhradě škody poškozeným 1) - obchodní společnosti I. A., s. r. o., se sídlem v Č. B., částku 24 486 Kč, a 2) - státnímu podniku L. ČR, se sídlem v H. K., částku 3392 Kč.

Trestní příkaz nabyt právní moci dne 19. 1. 2002. Proti tomuto trestnímu příkazu podal ministr spravedlnosti do výroku o náhradě škody stížnost pro porušení zákona, v níž namítá, že zákon byl porušen v ustanoveních § 43 odst. 3 a § 228 odst. 1 tr. ř. v neprospěch obviněného R. K.

Samosoudce okresního soudu vycházel při formulaci výroku o náhradě škody z připojení se poškozených k trestnímu řízení s nárokem na náhradu škody v tom rozsahu, jak jsou založena ve spise. Ani jedna z poškozených společností však ve svém písemném vyjádření neuvedla, v jaké, byť minimální, výši náhradu škody požaduje. Obě poškozené společnosti uvedly, že požadují náhradu škody ve výši, kterou ve znaleckém posudku vyčíslí znalec. Takové vyjádření nelze považovat za řádné uplatnění nároku na náhradu škody ve smyslu ustanovení § 43 odst. 3 tr. ř. Okresní soud o takovémto návrhu neměl vůbec rozhodovat.

Z těchto důvodů ministr spravedlnosti navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že výrokem o náhradě škody napadeného trestního příkazu došlo k porušení zákona v namítaném rozsahu, a aby podle § 269 odst. 2 tr. ř. v napadeném trestním příkazu výrok o náhradě škody zrušil.

Státní zástupkyně Nejvyššího státního zastupitelství ve svém vyjádření ke stížnosti pro porušení zákona navrhla, aby Nejvyšší soud vyslovil porušení zákona v ustanovení § 43 odst. 2 tr. ř. ve znění platném do 31. 12. 2001, jakož i v ustanoveních § 228 odst. 1 a § 314e odst. 1 tr. ř. Navrhla zrušení celého trestního příkazu, neboť zrušení pouze jednoho výroku v trestním příkazu není podle jejího názoru možné. V této souvislosti by měla být zrušena i rozhodnutí, která na zrušený trestní příkaz obsahově navazují, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu.

Nejvyšší soud přezkoumal podle § 267 odst. 3 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost těch výroků rozhodnutí, proti nimž byla stížnost pro porušení zákona podána, v rozsahu a z důvodů v ní uvedených, jakož i řízení napadené části rozhodnutí předcházející, a shledal, že zákon byl porušen.

Ustanovení § 314f odst. 1 písm. e) tr. ř. stanoví procesní podmínky, za kterých může být výrok o náhradě škody obsahem trestního příkazu. Takovýto výrok, učiněný podle § 228 odst. 1 tr. ř. či § 229 odst. 1 a 2 tr. ř., je možný pouze v případě, jestliže byl nárok na náhradu škody řádně uplatněn podle § 43 odst. 3 tr. ř., v posuzovaném případě pak podle § 43 odst. 2 tr. ř. ve znění účinném do 31. 12. 2001. Podle citovaného ustanovení má poškozený proti obviněnému nárok na náhradu škody, jež mu byla způsobena trestným činem, je oprávněn také navrhnout, aby soud v odsuzujícím rozsudku uložil obviněnému povinnost nahradit tuto škodu. Návrh je třeba učinit nejpozději u hlavního líčení před

zahájením dokazování a musí být z něho patrné, z jakých důvodů a v jaké výši se nárok na náhradu škody uplatňuje.

Je tedy zřejmé, že základní podmínkou pro to, aby soud mohl v adhezním řízení rozhodnout o náhradě škody, je existující návrh poškozeného, který nadto musí být uplatněn způsobem, který nevzbuzuje pochybnosti, že poškozený skutečně náhradu škody požaduje. Další podmínkou potřebnou pro závěr, že nárok byl uplatněn řádně, je uvedení údajů, z nichž je patrný důvod a alespoň minimální výše nároku na náhradu škody. Tomuto požadavku pak neodpovídá vyjádření L. ČR, s. p., se sídlem v H. K., v němž nárok na náhradu škody uplatňuje ve výši „která bude vyčíslena soudním znalcem“, ani přípis společnosti I. A., s. r. o., že „se připojuje k trestnímu řízení ve smyslu § 43 tr. ř.“. Z formulace těchto vyjádření není možno zjistit onu alespoň minimální výši škody, a bylo pak povinností samosoudce v situaci, kdy ve věci hodlal vydat trestní příkaz, buďto upozornit oba poškozené na vadně uplatněné nároky na náhradu škody s poučením, v čem je třeba nárok precizovat, anebo vydat trestní příkaz, aniž však měl podmínky pro to, aby takovýto trestní příkaz obsahoval výrok o náhradě škody, neboť za daného stavu věci nebyl nárok na náhradu škody poškozenými řádně uplatněn.

Vzhledem k argumentaci výše uvedené Nejvyšší soud podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že výrokem o náhradě škody trestního příkazu Okresního soudu v Českém Krumlově ze dne 31. 12. 2001, sp. zn. 2 T 390/2001, byl porušen zákon v ustanoveních § 43 odst. 2 tr. ř. ve znění účinném do 31. 12. 2001, § 228 odst. 1 tr. ř. a § 314f odst. 1 písm. e) tr. ř. v neprospěch obviněného R. K.

Podle § 269 odst. 2 tr. ř. poté Nejvyšší soud zrušil výrok o náhradě škody napadeného trestního příkazu, včetně všech na něj obsahově navazujících rozhodnutí, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Nejvyšší soud se v posuzované trestní věci neztotožnil s návrhem státní zástupkyně Nejvyššího státního zastupitelství, že je nutno zrušit trestní příkaz celý, tedy včetně výroku o vině i trestu, a to s odkazem na analogii § 314g odst. 2 tr. ř. Není pochyb o tom, že při vyslovení porušení zákona ve výroku o trestu není možno trestní příkaz zrušit pouze v tomto výroku a nastolit tak stav, kdy by byl výrok o vině pravomocný a orgán, jemuž by byla věc přikázána k novému projednání a rozhodnutí, by jednal pouze o výroku o trestu. V tomto případě je nutno trestní příkaz právě z pohledu ustanovení § 314g odst. 2 tr. ř., ale i explicitně z textu ustanovení § 314f odst. 1 písm. d) tr. ř. pojímat jako celek, pokud jde o výroky o vině a trestu, když pro úplnost je možno odkázat na již poměrně obsáhlou judikaturu Nejvyššího soudu v tomto směru. Výrok o náhradě škody obsahuje trestní příkaz pouze tehdy, byl-li náležitě uplatněn. Pokud bylo výše konstatováno, že tomu tak nebylo, dospěl Nejvyšší soud k závěru, že je možno zrušit toliko tento výrok v trestním příkazu, aniž by bylo nutno rušit jej celý. Neshledal účelné, aby v případě správného rozhodnutí o vině a trestu bylo jen z titulu vadného výroku o náhradě škody vedeno celé řízení znovu, když takovýto postup by byl v příkrém rozporu s požadavkem uvedeným v ustanovení § 2 odst. 4, věta druhá tr. ř.